

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

LIPKA

1. Nazwa

Historyczny układ ruralistyczny wsi

2. Czas powstania

1266, 1785, 1945

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **OLEŚNICKI**

Gmina **DZIADOWA KŁODA**

6. Współrzędne geograficzne

51°11'58"N 17°37'47"E

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne

rolnicze

8. Stan zachowania

4

Poprzednie nazwy miejscowości: 1266 r. - Schoenaw; ok. 1739 r. - Schone; poł. XVIII w., - 1912 r. - Schonau, Ober- i Nieder-; 1937 r. - Schonau; do 1945 r. - Schonau, Obr. Gut, Ndr.

Znaczenie i pochodzenie nazwy wsi: Nazwa niemiecka utworzona była od słowa schoen = ładny. Brak w źródłach nazwy polskiej sugeruje, iż od początku wieś zasiedlona była ludnością niemiecką. Polska nazwa Lipka nie ma uzasadnienia historycznego i została nadana miejscowości po 1945 r.

Historia wsi i dóbr: W 1266 r. pierwsza wzmianka o wsi. W 1785 r. Lipka jest wsią szlachecką, podzieloną na dwie części: Górną i Dolną. W 1830 r. obie części Lipki traktowane są jak dwie odrębne wsie. W 1845 r., 1891 r., 1912 r. utrzymuje się podział wsi na Górną i Dolną. W 1930 r., 1937 r. we wsi znajdują się dwa majątki rycerskie: Górna- i Dolna Lipka. Widlica o osi północny zachód - południowy wschód, pomiędzy ramionami której płynie rzeczka Miłka. Ten układ planistyczny kontynuują dalej Miłowice oraz Gołębice. Zabudowa zagrodowa, nieregularna. Brak jest wyraźnych linii zabudowy; część zagród odsunięta jest od dróg, do których posiada własne dojazdy. Zachowany jest zasadniczy charakter wsi, lecz układ dróg został zredukowany o drogi biegnące najbliżej strumienia. Z dwu majątków - folwarków istnieje jedynie „Dolny” (Nieder), lecz i on został zdegradowany.

Bibliografia:

- Fischer Ch. F.: Geographisch-statistisches Handbuch Uber Schlesien und die Grafschaft Glatz; Breslau-Jauer 1818.
- Knie J.: Alphabetisch-statistisch-topographische Ubersicht der Dorfer, Flecken, Stadte und anderen Orte der konigliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845.
- Lutsch H.: Verzeichnis der Kunstdenkmaler der Provinz Schlesien, Bd II, Die Kunstdenkmaler der Landkreise des Reg.- Bezirks Breslau, Breslau 1889.
- Neuling H.: Schlesiens Kirchorte und ihre kirchlichen Stiftungen, Breslau 1902.
- Wytyczne konserwatorskie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dziadowa Kłoda, Wrocław 1999.
- Zimmermann F. A.: Beytrage zur Beschreibung von Schlesien, Brieg t. IV 1785; t. VII 1787.

Materiały kartograficzne:

- Messtischblatt, pomiar 1887, nowelizacja 1929, wydanie 1937-1940.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu ruralistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu wsi, zachowanie skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji, ochrona zabudowy dawnego zespołu folwarcznego.

czerwiec 2023
Justyna Kość

